

بازدودن غبار از ۵۴ کاروانسرای ثبت جهانی شده می توان از سرمایه‌ای بکر در حوزه توریسم رونمایی کرد

گنج‌های پنهان گردشگری

[شهروند] «کاروانسراهای ایرانی» موضوع داغ محافل میراث فرهنگی و گردشگری هستند و دلپش خیر خوش ثبت جهانی این بناهااست. در چهل‌وپنجمین نشست کمیته میراث جهانی یونسکو که در ریاض برگزار شد، پرونده ۵۴ کاروانسرای کشور ایران مورد بررسی قرار گرفت. «کاروانسراهای ایران» بیست‌وهفتمین اثر تاریخی و طبیعی ایران در فهرست جهانی یونسکو است. به همین بهانه، نگاهی به ویژگی‌های معماری و ساختاری این بناها خالی از لطف نیست.

از آغاز شکل‌گیری مهم‌ترین امپراتوری‌ها در ایران، هرجا مسیر و جاده‌ای برای عبور و مرور شکل گرفته، خیلی زود سروکله کاروانسراها هم پیدا شده تا محلی برای استراحت و آسایش مسافران باشند. با راه‌اندازی جاده ابریشم، تعداد این کاروانسراها در جای‌جای ایران بیشتر شد. درواقع وجود کاروانسراها در توسعه تجارت در سرزمینی به وسعت ایران نقش مهم و حیاتی‌ای داشت. علاوه بر پیشینه تاریخی، «معماری» منحصربه‌فرد هم از دیگر دلایلی است که باعث شده تا نام کاروانسراهای تاریخی ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو به چشم بخورد.

کاروانسراهای قدیمی را می‌توان در میانه شاهراه‌های بزرگ کشور دید؛ مسیریاهی که از قرن‌های گذشته تاکنون محل تردد بودند و نیاز به برپایی محلی برای استراحت کاروان‌ها در آن به‌شدت احساس می‌شد. برای همین هم در نزدیکی هر شهر باستانی‌ای در کشور، می‌توان سراغ یکی دو کاروانسرای قدیمی را گرفت. به‌طوری که قدمت برخی از این سازه‌ها به دوره هخامنشیان و ساسانیان هم می‌رسد.

به‌طورکلی کاروانسراها حجره‌هایی برای استراحت افراد کاروان داشتند و محلی هم برای نگهداری از چارپایان که وسایل نقلیه مردم در قرن‌های گذشته به شمار می‌رفت. بسته به موقعیت جغرافیایی و اقلیم هر منطقه، این کاروانسراها با مصالح مخصوص و البته طراحی خاصی ساخته می‌شدند. تامین آب پایدار و استفاده حداکثری از انرژی طبیعی، در چند و چون این طراحی‌ها اثرگذار بود.

سقفی برای استراحت کاروان‌ها

نگاهی به ساختار کالبد شهری در گذشته در این میان خالی از لطف نیست؛ برخی کاروانسراها نزدیک دروازه‌های شهرها ساخته شده‌اند. بازار، قطب اقتصادی هر شهر، آن سوی دروازه‌ها در انتظار تجار است و بعد از آن ارگ حکومتی خودش را نشان می‌دهد. این ساختار در خدمت تجارت قرار دارد و راه را برای دادوستد با شهرهای همسایه هموار می‌کند.

کاروانسراها اغلب حیاطی مرکزی دارند و سکوی بارانداز، درست در وسط حیاط قرار دارد. شترها و چارپایان با گذر از در بزرگ کاروانسرا خودشان را به بارانداز می‌رسانند، بار توسط کارگران تخلیه شده و چارپایان با ادامه مسیر خود، به سمت اصطبل هدایت می‌شوند.

تامین آب موردنیاز کاروانسرا از دغدغه‌های اصلی کاروان‌ها بوده. به‌طوری که حتی در دل کویری‌ترین مناطق ایران هم کاروانسراها به کمک قنات، آب‌انبار و با استفاده از روش‌های کهن ایرانی از آب آشامیدنی بهره‌مند می‌شدند.

کاروانسرائیی با معماری «کمیاب»

مدور بودن معماری کاروانسرای «تاج‌آباد» در استان همدان، باعث شده تا نام این

فهرست میراث جهانی یونسکو تغییر کرد

کمیته میراث جهانی «یونسکو» با پایان دادن به روند بررسی پرونده‌های میراث در معرض خطر، مرحله تأیید مکان‌های جدید برای راهیابی به فهرست میراث جهانی را آغاز کرد.

کمیته یونسکو در روزهای اخیر دو مکان میراث جهانی در اوکراین را به فهرست مکان‌های در معرض خطر و نیازمند به حفاظت این نهاد اضافه کرد. به این ترتیب، کلیسای جامع «سنت سوفیا» که در قرن یازدهم میلادی با موزائیک‌ها و فرسکوهای خیره‌کننده ساخته شده و مجموعه ساختمان‌های صومعه «چپرسک لاورا» که هر دو در کی‌یف واقع شده‌اند به همراه مجموعه تاریخی در شهر غربی «لوبو» از اوکراین به فهرست میراث جهانی در معرض خطر یونسکو اضافه شدند. مرکز تاریخی شهر «لوبو» که در نزدیکی مرز لهستان واقع شده است، از یک قلعه قرن پنجمی و چندین ساختمان مذهبی دیگر تشکیل می‌شود.

مکان‌هایی در «فهرست میراث جهانی در معرض خطر» قرار می‌گیرند که توسط عواملی همچون جنگ‌های نظامی، فجاج طبیعی و آلودگی تهدید شده باشند. کمیته یونسکو از شنبه، ۱۶ سپتامبر روند بررسی پرونده‌های معرفی‌شده برای راهیابی به فهرست میراث جهانی یونسکو را آغاز کرد.

بر این اساس، «پارک ملی ادزلا-کوکووا» در «کنگو»، که یکی از قدیمی‌ترین پارک‌های آفریقا و یکی از بزرگ‌ترین جنگل‌های گرمسیری جهان به شمار می‌رود، به فهرست میراث جهانی یونسکو اضافه شد. در جزیره فرانسوی «مارتینیک» نیز آتشفشان‌ها و جنگل‌های «کوه پله» و «پیوتون‌ها» در بخش شمالی این جزیره به فهرست میراث طبیعی جهانی یونسکوره یافتند.

همچنین «خلیج هالونگ» واقع در ویتنام که پیشتر در فهرست میراث جهانی قرار داشت، در اجلاس امسال گسترش یافت و جزیره «کات با» نیز به محدوده آن اضافه شد. «خلیج هالونگ» نخستین بار در سال ۱۹۹۴ در فهرست میراث جهانی قرار گرفت.

علاوه بر این، «پارک ملی تسینگی د بماراها» در «ماداگاسکار» نیز گسترش یافت و جنگل

«Andrefana» نیز به محدوده آن اضافه شد. با ادامه روند بررسی پرونده‌ها، محوطه باستانی متشکل از تخته‌سنگ‌های عظیم و محوطه‌های عصر برنز در مغولستان به فهرست یونسکو اضافه شد. همچنین محوطه باستانی «لینگاپورا» در «کامبوج» و منظره «گدئو» دراتیوی به این فهرست راه یافتند.

همچنین راه‌باریکه «قره‌قوم – زرافشان» از جاده ابریشم برای تاجیکستان،

بازدودن غبار از ۵۴ کاروانسرای ثبت جهانی شده می توان از سرمایه‌ای بکر در حوزه توریسم رونمایی کرد

گنج‌های پنهان گردشگری

[شهروند] «کاروانسراهای ایرانی» موضوع داغ محافل میراث فرهنگی و گردشگری هستند و دلپش خیر خوش ثبت جهانی این بناهااست. در چهل‌وپنجمین نشست کمیته میراث جهانی یونسکو که در ریاض برگزار شد، پرونده ۵۴ کاروانسرای کشور ایران مورد بررسی قرار گرفت. «کاروانسراهای ایران» بیست‌وهفتمین اثر تاریخی و طبیعی ایران در فهرست جهانی یونسکو است. به همین بهانه، نگاهی به ویژگی‌های معماری و ساختاری این بناها خالی از لطف نیست.

از آغاز شکل‌گیری مهم‌ترین امپراتوری‌ها در ایران، هرجا مسیر و جاده‌ای برای عبور و مرور شکل گرفته، خیلی زود سروکله کاروانسراها هم پیدا شده تا محلی برای استراحت و آسایش مسافران باشند. با راه‌اندازی جاده ابریشم، تعداد این کاروانسراها در جای‌جای ایران بیشتر شد. درواقع وجود کاروانسراها در توسعه تجارت در سرزمینی به وسعت ایران نقش مهم و حیاتی‌ای داشت. علاوه بر پیشینه تاریخی، «معماری» منحصربه‌فرد هم از دیگر دلایلی است که باعث شده تا نام کاروانسراهای تاریخی ایران در فهرست میراث جهانی یونسکو به چشم بخورد.

کاروانسراهای قدیمی را می‌توان در میانه شاهراه‌های بزرگ کشور دید؛ مسیریاهی که از قرن‌های گذشته تاکنون محل تردد بودند و نیاز به برپایی محلی برای استراحت کاروان‌ها در آن به‌شدت احساس می‌شد. برای همین هم در نزدیکی هر شهر باستانی‌ای در کشور، می‌توان سراغ یکی دو کاروانسرای قدیمی را گرفت. به‌طوری که قدمت برخی از این سازه‌ها به دوره هخامنشیان و ساسانیان هم می‌رسد.

به‌طورکلی کاروانسراها حجره‌هایی برای استراحت افراد کاروان داشتند و محلی هم برای نگهداری از چارپایان که وسایل نقلیه مردم در قرن‌های گذشته به شمار می‌رفت. بسته به موقعیت جغرافیایی و اقلیم هر منطقه، این کاروانسراها با مصالح مخصوص و البته طراحی خاصی ساخته می‌شدند. تامین آب پایدار و استفاده حداکثری از انرژی طبیعی، در چند و چون این طراحی‌ها اثرگذار بود.

سقفی برای استراحت کاروان‌ها

نگاهی به ساختار کالبد شهری در گذشته در این میان خالی از لطف نیست؛ برخی کاروانسراها نزدیک دروازه‌های شهرها ساخته شده‌اند. بازار، قطب اقتصادی هر شهر، آن سوی دروازه‌ها در انتظار تجار است و بعد از آن ارگ حکومتی خودش را نشان می‌دهد. این ساختار در خدمت تجارت قرار دارد و راه را برای دادوستد با شهرهای همسایه هموار می‌کند.

کاروانسراها اغلب حیاطی مرکزی دارند و سکوی بارانداز، درست در وسط حیاط قرار دارد. شترها و چارپایان با گذر از در بزرگ کاروانسرا خودشان را به بارانداز می‌رسانند، بار توسط کارگران تخلیه شده و چارپایان با ادامه مسیر خود، به سمت اصطبل هدایت می‌شوند.

تامین آب موردنیاز کاروانسرا از دغدغه‌های اصلی کاروان‌ها بوده. به‌طوری که حتی در دل کویری‌ترین مناطق ایران هم کاروانسراها به کمک قنات، آب‌انبار و با استفاده از روش‌های کهن ایرانی از آب آشامیدنی بهره‌مند می‌شدند.

گردشگری و مهاجرت معکوس به روستا

«محمدرضا قادری»، کارشناس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان بهار، نیز درباره ثبت این کاروانسرا و تأثیر آن در توسعه گردشگری شهرستان گفت: «تاکنون ۹۰ درصد مرمت کاروانسرای شاه‌عباسی تاج‌آباد انجام شده و در حرم کاروانسرا دو مورد تملک باقی‌مانده که با انجام آن، کار مرمت این اثر تاریخی پایان خواهد یافت. درصورت استقبال از صنعت بوم‌گردی توسط اهالی این روستا و به‌طور قطع میراث فرهنگی استان و شهرستان در این زمینه سرمایه‌گذاران و افراد متقاضی برای راه‌اندازی خانه‌های بوم‌گردی را حمایت کرده و تسهیلات لازم را پرداخت خواهد کرد.»

وی با اشاره به اینکه هر ساله برنامه‌های مختلفی در این کاروانسرا در حال برگزاری است، یادآور شد: «معرفی جاذبه‌ها و حوزه‌های گردشگری نیازمند اجرای برنامه‌های مختلف در معرفی هر اثر تاریخی و گردشگری بوده که به‌طور قطع با ثبت جهانی کاروانسرای شاه‌عباسی برنامه‌های ویژه‌تری ازجمله برگزاری رویدادها، جشنواره‌ها و مراسم‌های مختلف و متنوع در مکان این اثر تاریخی پیش‌بینی خواهد شد.»

قادری با بیان اینکه ماهانه گروه‌های رصد ستارگان، گروه‌های عکاسی، گردشگری و علاقه‌مندان به میراث فرهنگی از این اثر تاریخی بازدید دارند و گروه رصد ستارگان به‌خاطر مناسب بودن شرایط از این مکان برای رصد استفاده می‌کنند، گفت: «سالانه ۲هزار تا ۳هزار نفر از این اثر تاریخی بازدید دارند.»

طبق سرشماری‌های سال ۱۳۹۵، روستای تاج‌آباد ۶۵۱خانوار جمعیت دارد و مردم این روستا اغلب به دامداری و کشاورزی مشغول هستند. توسعه صنعت گردشگری و تامین زیرساخت‌ها در این روستا می‌تواند تأثیر زیادی در توسعه اشتغال و مهاجرت معکوس اهالی این منطقه به روستای خود داشته باشد.

قادری با بیان اینکه ماهانه گروه‌های رصد ستارگان، گروه‌های عکاسی، گردشگری و علاقه‌مندان به میراث فرهنگی از این کاروانسرا و تأثیر آن در توسعه گردشگری شهرستان گفت: «تاکنون ۹۰ درصد مرمت کاروانسرای شاه‌عباسی تاج‌آباد انجام شده و در حرم کاروانسرا دو مورد تملک باقی‌مانده که با انجام آن، کار مرمت این اثر تاریخی پایان خواهد یافت. درصورت استقبال از صنعت بوم‌گردی توسط اهالی این روستا و به‌طور قطع میراث فرهنگی استان و شهرستان در این زمینه سرمایه‌گذاران و افراد متقاضی برای راه‌اندازی خانه‌های بوم‌گردی را حمایت کرده و تسهیلات لازم را پرداخت خواهد کرد.»

وی با اشاره به اینکه هر ساله برنامه‌های مختلفی در این کاروانسرا در حال برگزاری است، یادآور شد: «معرفی جاذبه‌ها و حوزه‌های گردشگری نیازمند اجرای برنامه‌های مختلف در معرفی هر اثر تاریخی و گردشگری بوده که به‌طور قطع با ثبت جهانی کاروانسرای شاه‌عباسی تاج‌آباد انجام شده و در حرم کاروانسرا دو مورد تملک باقی‌مانده که با انجام آن، کار مرمت این اثر تاریخی پایان خواهد یافت. درصورت استقبال از صنعت بوم‌گردی توسط اهالی این روستا و به‌طور قطع میراث فرهنگی استان و شهرستان در این زمینه سرمایه‌گذاران و افراد متقاضی برای راه‌اندازی خانه‌های بوم‌گردی را حمایت کرده و تسهیلات لازم را پرداخت خواهد کرد.»

✂️ خبرخوب

جشنواره سیب وانگور در مشگین شهر برگزار می‌شود

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان اردبیل از برگزاری جشنواره سیب وانگور در مشگین‌شهر خبر داد.

حسن محمدی‌ادیب در کارگروه میراث فرهنگی مشگین‌شهر گفت: «جشنواره سیب وانگور بعد از چند سال توقف، امسال هفته اول مهرماه در شهرستان مشگین‌شهر برگزار می‌شود.»

مشگین‌شهر به شهر سیب استان اردبیل مشهور است، ۱۴هزار هکتار باغ میوه دارد که ۶هزار و ۶۰۰هکتار آن به باغ‌های سیب اختصاص دارد و ارقام مختلف سیب در باغات آن عمل‌آوری می‌شود. همچنین مشگین‌شهر از قطب‌های مهم تولید انگور در کشور به‌شمار می‌رود و ارقام متنوعی از این میوه در مشگین‌شهر تولید و روانه بازارهای مصرف می‌شود. در شهرستان مشگین‌شهر سالانه در حالت عادی حدود ۲۸هزار تن انگور تولید می‌شود که با استفاده از ارقام اصلاح‌شده و روش روسیمی می‌توان میزان تولید را تا ۱۰۰هزار تن رساند. مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان اردبیل افزود: «با توجه به حمایت فرمانداری مشگین‌شهر برنامه‌های مختلفی در حوزه جشنواره‌ها و آیین‌های این شهرستان تدارک دیده شده است و از نگاه مثبت به گردشگری در این شهرستان استفاده بهینه خواهیم داشت.» او با اشاره به برگزاری نشست وزرای گردشگری کشورهای عضو کو در هفته دوم مهرماه در اردبیل ادامه داد: «در برنامه‌های این نشست، بازدید از پایگاه ملی شهر یئزی نیز پیش‌بینی شده و ما تأکید داریم که با تأیید وزارت خارجه این بازدید حتما اتفاق بیفتد.» محمدی‌ادیب بیان کرد: «با همکاری دستگاه‌های اجرایی شهرستانی و استانی باید مسیر دسترسی محوطه شهر یئزی ساماندهی شود تا در برگزاری برنامه بازدید از این محوطه به مشکلی مواجه نشویم.» مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان اردبیل گفت: «پروژه موزه مشگین‌شهر به عنوان بزرگ‌ترین موزه شمال‌غرب کشور با پیشرفت ۹۵درصدی در حال اجرای عملیات پایانی است. مشکلات موجود بر سر راه این پروژه اخیرا برطرف شده و تا آخر سال به بهره‌برداری می‌رسد.»

ضرغامی خبر داد: تشکیل ستاد ساماندهی سرویس‌های بهداشتی

وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از تشکیل ستاد ساماندهی سرویس‌های بهداشتی خبر داد. سیدعزت‌الله ضرغامی، وزیر میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، در صفحه مجازی خود نوشت: «جلسه ستاد ساماندهی

سرویس‌های بهداشتی در حضور خودم برگزار شد. کارهای خوبی

انجام شده و در حال انجام است. مساجد و امامزاده‌های بین‌راهی، فرصت‌های خوبی هستند. مساجد اهل سنت در طول روز باز و سرویس‌هایشان تمیز است. بسیاری از مساجد شیعه، فقط موقع نماز باز است؛ این خوب نیست؛» او پیش از این درباره وضعیت سرویس‌های بهداشتی بین‌راهی نیز مطالبی را منتشر کرده بود.

پیام سفارت ایران در بلژیک در رابطه با ثبت کاروانسرای ایرانی در فهرست میراث جهانی یونسکو

سفارت ایران در بلژیک با اشاره به ثبت کاروانسرای ایرانی در فهرست میراث جهانی یونسکو نوشت: «این گواهی بر اهمیت تاریخی ایران به عنوان چهارراه فرهنگ و تجارت است.» سفارت کشورمان در بلژیک در پیامی در شبکه مجازی ایکس نوشت: «کاروانسرای ایرانی با به رسمیت شناختن نقش ماندگار ایران در اتصال جهان از طریق مسیرهای تجاری، از جمله جاده ابریشم، جایگاه خود را در فهرست میراث جهانی یونسکو به دست آورده است. این گواهی بر اهمیت تاریخی ایران به عنوان چهارراه فرهنگ و تجارت است.»

سفارت کشورمان در بلژیک در پیامی در شبکه مجازی ایکس نوشت: «کاروانسرای ایرانی با به رسمیت شناختن نقش ماندگار ایران در اتصال جهان از طریق مسیرهای تجاری، از جمله جاده ابریشم، جایگاه خود را در فهرست میراث جهانی یونسکو به دست آورده است. این گواهی بر اهمیت تاریخی ایران به عنوان چهارراه فرهنگ و تجارت است.»